

SLOVENE

Velja po pošti:

za celo leto naprej . . . K 38—
za en mesec . . . „ 3—
za Nemčijo celoletno . . . „ 40—
za ostalo inozemstvo . . . „ 48—

V Ljubljani na dom:

za celo leto naprej . . . K 32—
za en mesec . . . „ K 2-70
v upravljalni mesec . . . 2-50

Sobotna izdaja:

za celo leto . . . „ K 8—
za Nemčijo celoletno . . . „ 10—
za ostalo inozemstvo . . . „ 13—

Inserati:

Enostopna pettivrata (72 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor)

na enkrat . . . „ po 50 v
na dva- in večkrat . . . „ 45 „
pri večjih naročilih primerom
popust po dogovoru.

Ob sobotah dvojni tarif.

Poslano:

Enostopna pettivrata K 1—

Ishaja vaak dan izvzemši ne-
delje in praznike, ob 3. uri pop.
Redna letna priloga vsaki red.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rekopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun
poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 26.511,
bosn.-herc. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 188.

Pretekli teden.

Na Nemškem je začelo stavkati delavstvo brez razlike strank. Zahtevajo mir na podlagi sporazuma in samoodločbe narodov ter demokratizacijo v lastni državi. Vlada se za enkrat še neče pogajati z delavstvom in oblasti groze, da bodo delavce, ki se ne vrnejo takoj na delo, poklicali v vojaško službo. Kljub temu se stavka čimdalje bolj širi in stavka že nad milijon delavcev. — V Trstu in Miljah stavka celokupno delavstvo pod geslom: mir in kruh. — V Brestu Litovskem so se naši in ruski zastopniki zopet sešli in 30. januarja je bila prva seja, v kateri so se pa pregovarjali le glede ukrajinskega zastopstva; sklepi niso ničesar. Meščanska vojna v Rusiji je v polnem razvoju. — Avstrijska poslanska zbornica je imela 29. in 30. januarja seji. V prvi je ministri predsednik dr. pl. Seidler predložil konfiskacijo češke deklaracije s poslanskega zborovanja v Pragi dne 6. januarja; v njej zahtevajo Čehi lastno državo in prepuščajo odločitev o tem splošnemu mirovnemu kongresu. — Finančni minister baron dr. Wimmer je predložil dodatek proračuna, v katerem zahteva še eno milijardo kron. V drugi seji je zbornica rešila zakon o vojnem davku in zakon za zdravljenje in izsoljanje invalidov. Poslanec Jugoslovanskega kluba so vložili zopet 28 interpelacij. — Ministri predsednik dr. pl. Seidler, ki mu gre za nohte državni proračun, se je začel zopet pogajati z opozicijo; povabil je na pogovor tudi Jugoslovanski klub. — Na Asijski visoki planoti so napadli Italijani z veliko silo in po hudih bojih osvojili Monte di Val bella in Col del Rosso. Boji se nadaljujejo. — Na zahodnem bojišču nemški poizvedovalni sunki in krajevni francoski napadi.

Nemška stavka.

Poročila, ki prihajajo iz Nemčije, so še precej nejasna. Nemška vlada je energično posegla v delavsko gibanje, vpeljala strogo cenzuro, razpustila delavski svet, razglasila v Berlinu vojno stanje. Uradni razglas so še večerj zatrjevali, da stavka komaj kakšnih 120.000 delavcev, neoficielni poročevalci pa so cenili število stavkajočih daleč nad milijon. Prezgodaj bi bilo, če bi hoteli končno presojati značaj te velike stavke, a glavni obrisi delavskega gibanja so vendar morda že sedaj jasni.

Po vsem moramo sklepati, da nimamo opraviti s popolnoma spontano nastalim ljudskim gibanjem; tako gibanje nastaja v časih največje stiske, prestopa meje zakona, je radikalno do skrajnosti, ne sklepa z razmerami, zoper katere se bori, nobenih kompromisov in dobi prav kmalu revolucionaren značaj. Tako gibanje je dolgotrajno in nasilno. Tega značaja sedanje delavsko gibanje nima. Značilno je, da se ga udeležuje tudi zmerna socialistična struja, ki se je borila zoper brezpogojen mir.

To gibanje ima torej zlasti politične namene. Pritisk hoče biti na nemško vlado, ki je pri mirovnih pogajanjih zavzela

precej ostro stališče nasproti boljševiškem pojmovanju samoodločbe narodov. Bati se je bilo, da bi pogajanja za delj časa zastala, zato je delavstvo mislilo, da je poklicano, spregovoriti svojo besedo. Ob enem namerja s stavko prisiliti vlado, da izpelje v državi sami demokratične reforme, katerih se doslej dosledno brani.

Vodstvo socialne demokracije drži svojo organizacijo še trdno v rokah in sedaj se mu še ne bo izvila. Med stavkajočimi delavci je gotovo dovolj elementov, ki ne pojmujejo stavke kot orožje politične taktike, marveč kot odpor proti vojski sploh; toda za enkrat ni verjetno, da bi ti elementi uspeli. Tedaj šele, če bi dobili zanesljive vesti iz inozemstva, da so se začele splošne stavke v Franciji, Angliji, Italiji in Ameriki, tedaj šele bi vedeli, da je ura miru začela biti.

Strahovlada v Petrogradu.

Dober poznavalec ruskih razmer nam piše:

Nemški listi so se precej dolgo trudili dokazati naši javnosti, da so boljševiki idealni ljudje, katere vodijo najčistejši motivi in nagibi in ki se v prvi vrsti trudijo, da pribore izžeti in trudni Rusiji toliko potrebn mir, bodisi potom splošnega miru, bodisi na lastno pest in odgovornost. Dokazovali so dalje, da stoji za njimi vse ljudstvo brez izjeme; ljudstvo na fronti, ki se je naveličalo večnega prelivanja krvi za imperialistične cilje Angležev in kmečko ljudstvo v ozadju, ki noče nič drugega kakor svoj pošten kos zemlje in pa miru, da more svojo grudo obdelovati, kakor je treba.

Mi nismo bili tega mnenja nikdar in upamo, da z nami vred slovenska javnost tudi ne, če ima še kaj razsodnosti. Dogodki, ki se odigrajejo zadnji čas v Rusiji, nam dajejo popolnoma prav. Če beremo v naših ali pa v nevtralnih listih danes, kam so »idealni« boljševiki zašli, se nam nehote vzbujajo spomini na najstrašnejše dni francoske revolucije ali pa pariške komune.

»Neue Züricher Ztg.« od 22. januarja piše: »Začetek in konec Ljeningove in Trockijeve državne umetnosti je rdeča garda in bajoneti so njena edina podlaga. Bajoneti onih vojakov, ki so vdrl v zimsko palačo in tam oplenili vinske kleti. Nad milijon steklenic različnih vin in vrednosti mnogo milijonov rubljev, med temi vina iz dobe Petra Velikega, so uplenili ti prvoborniki »socialne revolucije«; preplavati so morali meter globoko vinsko povodenj in divje orgije v kleti palače so trajale več dni, dokler niso nekateri — trezni — polki razorožili vinjenih, da je mogla požarna

bramba s sesaljkami ostanek vinskega morja izprazniti v Nevo...

Lunačarski, mehko sentimentalni »komisar za ljudsko izobrazbo«, ki je stopil iz Ljeningove vlade po vandalskem naskoku na moskovski Kreml, kjer so uničili neizmerne kulturne in umetniške zaklade, da ... drugi dan zopet vstopi v vlado, ta Lunačarski je v oni divji noči ves obupan vzkliznil proti svojim sovjetskim tovarišem, če ne vedo, kaj se to pravi: »Ves Petrograd je vinjen....«

Ustavodajno skupščino (konstituanto) so razgnali z bajoneti. Tako so uničili najsrčnejšo željo celih generacij, tisto zahtev, katero so upostavili že l. 1825. dekabristi. Pred vrati republike stoje straže s strojnimi puškami, poslance zasramujejo gardisti in strelci ali pa jih s silo zapirajo, če se branijo zapustiti prostore konstituante. Ko je nekoč Tolstoj zaklical proti aretirani ženski: »Ali si bral sveto pismo?« mu je ta hladnokrvno odgovoril: »Ali si bral ti policijske predpise?« To je bilo za časa caristične despotije; ta je danes v nesrečni Rusiji zopet oživila; svoje bistvo je ohranila, samo despot je drugi.

Pretorijanci »ljudskega komisarijata« so zaprli najprej vsesrsko pripravljano komisijo za zaslanje ustavodajne skupščine, potem pa še odbor za obrambo konstituante, katerega so sklicali revolucionarni socialisti proti maksimalistom. Dočim so maksimalisti pozivali nedavno izišlem oklicu ljudstvo, da slavi nekoliko prezgodnjo »zmago« v Brestu Litovskem, je moral odbor za obrambo konstituante molčati. Člani pripravljane komisije so morali prvo noč 6. decembra prebdati na stoli in mizah, in do popoldne naslednjega dne niso dobili nobene jedi, niti čaja. »Rdeča garda« ni zaprla samo meščanskih »ljudskih sovražnikov«, kakor grofinjo Panin, ki se je odrekla svojim privilegijem in žrtvovala svoje premoženje že pod carizmom, da ustanovi za revnejše petrograjske sloveči ljudski dom z ljudskim gledališčem in več sličnih zavodov, ampak tudi mnogo socialističnih voditeljev: Schröderja, petrograjskega župana in najstarejšega člana konstituante, Višnjaka in Myškova.

Konstituanta je razbita in »drugi breg«, po katerem je kopnela z Aleksandrom Herzonom cela Rusija skozi generacije, je nedosežen cilj. Dežela e izročena mornarjem in gardistom na milost in nemilost. V imenu revolucije se zatira vse, kar je revolucija rodila dobrega. Na bajonetih se pa ne da dolgo sedeti.

Tako »Neue Züricher Ztg.« Ne mnogo drugače piše poročevalec »Tagesposte« od

29. januarja in nemški listi so sploh v zadnjem času temeljito presedlali. Danes jim boljševiški evangelijski ne diši preveč in počasi uvidevajo, koga in kaj so hvalili. Mi smo pa vedeli tudi, z a k a j.

Mi smo tako drzni, da si domišljamo, da tudi nekoliko poznomo Bakuninove nauke in Krapotkinovo teorijo. Nočemo reči, da ta teorija izvira iz grdih in neplemenitih namenov, ampak ne iz vedljivosti je tako dolgo, dokler se ljudje moralno ne dvignejo do nadzemske veličine. Dokler pa hodimo po zemeljskih tleh, bomo že še živeli lepo vrsto let kot navadni zemljani z vsemi svojimi dobrimi in slabimi platmi; žalibog, da je v ljudeh zadnjih več in zato se ne bodo oprijeli tako kmalu komunizma in anarhije. To seveda dobro ve tudi boljševiška trojica Ljening, Trocki-Brodstein in Krylenko-Abraham s svojim troimenim poglavarjem Ljening-Zedermann-Uljanovom vred. Tudi tem gospodom ni neznan, da je tako neprijetno, če človek ob kvartalu, ko je treba plačati stanovanje, nima potrebnih grošev, in zaplemba ruskega zlata nam dokazuje, da so vsi trije jako realno misleči ljudje in nobeni utopisti. Zato se nam nehote vriva misel: Ali ni bil to njihov namen, da spravijo državni ruski voz v tako močvirje? In če je bil — zakaj? Komu v prid?

Odgovora ne damo, a vemo ga vsi. Ruske razmere so danes za nas nekaj velikega, ker jih gledamo preveč od blizu. Godi se nam tako, kakor če stojimo pred specialno karto Vzhodne Galicije in pravimo: Koliko našega sveta imajo še Rusi zasedenega — če pa pogledamo na zemljevid Evrope, pa vidimo, da je to jako neznatna troha. Ko bodo prešla leta, bomo več vedeli in gledali dogodke iz boljše in daljše perspektive in takrat bomo videli, da so današnje ruske razmere, kakor so že velike od blizu, le del še mnogo večje, preko cele Evrope in skoro preko celega sveta zasnovane velike akcije. O tej pa rečemo lahko že danes, kakor o ruski, da bo težko kaj iz nje.

Opomini nemšivu.

Nedavno smo priobčili posnetek članka, ki ga je bil v dunajski »Arbeiterzeitung« objavil monakovski vseučiliški profesor Fr. W. Foerster. Tu je pozival Nemce, naj se zavedo zgodovinske ure, naj si izprašajo vest in naj stopijo na pot sprave z ostalim kulturnim svetom, s katerim bodo vendar morali po vojski živeti v prijateljstvu, ako bodo hoteli sploh živeti. Ves članek je prevečala plemenita ljubezen do nemškega naroda in strah za njegovo bodočnost. Kljub temu se je nemška javnost

LISTEK.

Iz nedavne preteklosti.

(Spisal: J. S., Ljubljana.)

V časih pobitosti in težkih bolezni, ki jih povzročajo surove zunanje okoliščine, je sladak spomin, spomin iz preteklih dni, pa naj je tudi težka njegova vsebina. Duša hiti kakor skozi divje prazgodne noči in išče poti, išče solnca, ki greje. Solnca, ki ga čakamo že vsi utrjeni groze in večno naježenih las.

To je naše današnje življenje.

No — dobro, da človek ne misli, da je sam na svetu. Tudi v časih bolezni. Živeti se pravi, razumeti svojega bližnjega. Primerjaj svoje boli z bolestmi svojega bližnjega, brata v Kristusu.

Iz najnovejših evropskih zgodovine — iz teh krvavih spominov — se poraja novi človek, stvor grobe realnosti, a še vedno s srcem in dušo.

Hotel bi opisati vse svoje težke spomine zadnjih let, da jih nikdar ne bi pozabil. Najraje premišljam o Črnigori in Albaniji, o krajih, kjer so se odigrale velike tragedije, o onem, kar sem slišal in videl, o onem, o čemer se bo še mnogo pisalo in premišljal.

Par slik in podatkov, ki jih tu nava-

jam, sem napisal iz potrebe, da mi bo samemu lažje in da se o tem premišljam.

Vse grozote evropske vojne (ki tlačijo vas in mene) so se svoj čas nekako zedinile pod pečinami Črnogore, okoli domačega Skadrskega jezera, pod glasovitim Tarabošem, ob Bojani in Drini ter po albanških kalužah vse tja do sinjega Jadrana.

Ti kraji pričajo o strašnem begu naroda, ki je izgubil svojo domovino. Vse kakor — zanimivo »potovanje«!

Pred trojnimi močnimi sovražnikom: Avstrijci in Nemci na eni strani, a pred Bolgari v boku in za hrbtom, se je srbska vojska v redu umikala po določenem načrtu. Imela se je zbrati okrog Bitolja, Struge in Ohrida, da bi nato z Grki nadaljevala boj. Toda Bolgari so ji medtem odsekali umikalno črto, osvojivši postojanke na železniški progi proti Solunu, a s tem tudi na Djevdjelje, Bitolj, Ohrid in Strugo. Srbska vojska si je v obupni borbi skušala prebiti pot, a zaman. Grške pomoči ni bilo. Prestala ji je edina pot, da se skupno s svojim civilnim prebivalstvom umakne preko Albanije na Jadransko morje. In to v treh smereh: en del preko Črnogore v Skader, Lješ, Sv. Ivan Meduanski, drugi del ob Črnigori v Skader in tretji del preko albanških malone neprebojnih gora v Drač.

Grozote tega bega so nepopisne. Lakota, kužne bolezni, sovražnost tamkaj-

šnjega prebivalstva — vse to bo v zgodovini polnilo najstrašnejše strani.

Na potu iz Podgorice v Skader, ob obali Skaderskega jezera, jezdi na ponosnem belcu mladi srbski častnik. Glava se mu je nagnila, telo se mu upogiba. Grudi ga lakota. In beleč kakor bi vedel za muke svojega gospodarja — koraka polagoma. Nasproti pride žena z malo košaro na hrbtu, v njej nekoliko hlebov črnega kruha.

»Žena, prodaj mi hleb, ako poznaš Bogal«

»Koliko mi daš zanj?«

»Ne vprašaj! Tu imaš desetak.«

»Nak, brate, premalo je...«

»Vzemi stotak,« pravi častnik oveseljen, ker upa priti do kruha.

A ženska se še ne gane.

»Veš kaj? Dam ti dva hleba, a ti mi daš svojega belca,« pravi ženska in pokaže svoje pohlepne cincarske zobe.

Težko je bilo častniku ločiti se od svojega zvestega tovariša. Pa vendar — lakote je skoro umiral in pogled mu je bil meglen. Nikdar v življenju ni s težjim srcem razjahal svojega mlega belca nego sedaj. Dal ga je za dva hleba kruha...

Ob skadski cesti proti Lješ, a še bolj ob poti iz Lješa v Milote in iz Lješa v Sv. Ivan Meduanski boš videl grobove srbskih vojakov. Majhne gomile, ali bolje na-

metan kup zemlje z malim križem in cirilskim napisom. To so žrtve bede, žrtve lakote in strašne kolere.

S prijateljem, albanskim franjevcem, ki je bil svoje nauke dovršil v naši Bosni, greva mimo neke vasi. Med hišami opazim pogorišče: zgorela hiša. Iz majavih zidov štrle preostale začrnele grede. Tužna slika.

»Tudi tu je, kaj ne palil Essad paša?« nagovorim prijatelja.

»Ne, prijatelj, tu so zažgali Srbi.«

»Kako to? Saj ste mi pripovedovali, da se je srbska vojska nasproti Vašem prebivalstvu jako lepo obnašala.«

»Da, Srbi! Ta hiša je spomenik strahotnega usmiljenja. Vanjo so zgnatli, nametali vse mrljice, ki so bili na tem potu umrli na kolero. A med njimi je bilo tudi takih, ki jim je srce še bilo, polumrtvih, navidezno mrtvih. In potem — potem so hišo zažgali, da vse skupaj zgori in se prepreči nadaljno širjenje te strašne kuge. Med temi zidovi, pogledite, so se pekli živi ljudje... Tudi jaz sem vojak — nadaljuje prijatelj franciskan, zamišljen v spomine, ko je na čelo 500 mož šest mesecev četoval po albanskih gorah proti Esad paši — »tudi jaz sem vojak, a ko vidim take strahote, se mi upirata srce in duša in proklinjata vse tiste, ki ne poslušajo Kristovega nauka o bratstvu, o enakosti, o ljubezni do bližnjega... Sam sem pokopal

razburila in Foersterja v časopisju kruto napadla.

Tudi mnogi katoliški listi so trobili z Velenemci v en rog. Sedaj je profesor Foerster odgovoril svojim napadalcem v graškem »Arbeiterwille«; članek je tako krasen in pomenljiv, da ga priobčujemo do malega v celoti: Foerster piše:

Moja nedavno objavljena premišljevanja o sedanjem svetovnem položaju so izzvala, kakor je bilo pričakovati, hude napade. Z ozirom na važnost stvari in usodopolno resnost sedanje ure je pač opravičeno, da svoje stališče branim in podkrepim, obenem pa skušam doseči sporazumljenje z drugače mislečimi. Kot nemški visokošolski učitelj, ki sem se od začetka svojega akademičnega življenja pečal s politično etiko in politično pedagogiko, imam pač znanstveno in državljansko pravico, da se o vprašanju, ki tičejo usode nemškega naroda, izrečem ravno tako odkrito kakor je to dovoljeno nasprotni strani. Neki tukajšnji katoliški list pogrša mojega domoljubnega mišljenja. Pa ali se razodeva zvestoba do lastnega naroda samo v hvali in pritrditvi? Ždi se, da je danes le premnogo katoličanov — v vseh deželah — pozabilo, da mora kristjan ljubiti svojo domovino na večji način nego zgolj narodni človek. Ako je Kristus, kakor pravi Adam Müller, »umrl tudi za države«, potem sledi iz tega, da deluje kristjan proti globokemu duhu svoje veroizpovedi, ako podpira svetovno politiko, ki v svojem stremljenju po materialnih zavarovanjih najkrajatkovnejše vrste podaljšuje vojsko in svetovno sovraštvo do nas v nedoglednost in preprečuje vsako možnost, da se Evropa zedini v starem krščanskem duhu. Narodno izpraševanje vesti je v težki življenjski krizi celega naroda neizogibna zahteva odkritosrčne verske kulture; kdor nastopi proti temu, ta je svojega gospoda in učnika že izdal! Upajmo, da bo o mnogih kristjanih, katerih nacionalno čustvovanje je bilo v tem času brez pravega »duhovnega vodstva«, po vojski veljalo: »In šel je ven in se je britko zjokal!«

Kdor je za časa vojske preživel leto dni v nevtralnem inozemstvu, kakor pisec teh vrst, in imel obilo prilike proučevati psihologijo sovražne vojne volje, kdor je opazoval, kako silno je vplivalo na tamkajšnje ljudske struje, kar se je pri nas storilo, govorilo ali zamolčalo, ta ima naravnost domovinsko dolžnost, da o tem nasproti svojim soplemenjakom odkrito govori, tembolj ker je po mnogih usodepolnih napačnih sodbah najmerodajnejših krogov sedanji voditelj naše zunanje politike izrečno naglasil, da more mir pripraviti le »psihologična« državna umetnost.

Za tako državno umetnost in za pravilno svetovnopolično sodelovanje javnega mnenja je odločilno vprašanje: Kje leži sedaj natančno psihologično središče sovražne vojne volje, kaj je bistvo najmočnejših razlogov, ki ženejo na nadaljevanje vojske? V svojem članku sem skušal dokazati, da se nam sovražni narodi bore danes v prvi vrsti zato, da zagotovijo in moralno zavarujejo zvezo narodov z vsemi odnosnimi mednarodnimi poravnalnimi metodami. Bojevati se hočejo tako dolgo, dokler ne pribore psihologičnih garancij za to, to je dokler pri nas ne bo stala za novimi idejami trdnjaja, doslednejša in pogumnejša večina, nego je sedanja. Ne glede na pogrške, ki jih v tem stremljenju nedvomno delajo tudi na nasprotni strani, je vendar dejstvo, da ta najvišji cilj prevladuje v celokupni dnevi in periodični literaturi teh narodov. In zadnji Lloyd Georgev govor se je v točki o razorožbi doslovno glasil tako-le: »Bo-

rimo se za to, da postane obvezna vojaška služba nepotrebna, ne samo v tej deželi, marveč po vseh deželah. Ako takega položaja ne bomo mogli doseči, potem se nam po mojem eden najvažnejših naših vojnihih ciljev ni posrečil. Obvezno vojaško službo hočemo enkrat za vselej onemogočiti. Ne more se torej niti vprašati, ali naj se v tej deželi odpravi. Tudi po vseh drugih deželah jo morajo odpraviti.«

Temu nasproti treba ustanoviti, da pri nas duševna koncentracija na ta cilj in na odnosne konsekvence niti izdaleka tako ne prevzema duhov, pri nas imamo večino, ki se le s težavo drži, ki se le v najsplošnejših izrazih izjavlja za ono bodočnost, ki pa ni imela odločnosti, da bi se bila glasno in nedvomno izrekla za neizogibno praktično uporabo pravne misli in sporazumnostne ideje. In v gospodarskih in duševnih vodilnih krogih našega naroda imamo veliko in mogočno strujo, ki smatra rečeno mednarodno pravno stanje za »neznosno varuštvo« in ki s svojimi aneksijskimi zahtevami potrjuje in pospešuje nadaljni obstoj dosedanjega barbaričnega stanja narodov. Imamo dalje pruskega vojnega ministra, ki javno polemizira proti sporazumnemu miru, katerega je izpovedal državni kancler in pruski ministrski predsednik. Kakšno zaupanje v moč novega duha na Nemškem moremo potem zahtevati od nasprotnikov?

Res je, da stavijo naši nasprotniki med drugim zahteve, ki so za osrednji velesili nesprejemljive in ki bi, če bi se izsilile, delovale v bodočnosti kakor strupena snov. Na drugi strani pa moramo odločno priznati, da opirajo nasprotniki tudi najpretranejše zahteve na idejo pravičnosti, na ustanovitev takega pravnega stanja narodov, ki bi bilo očistočeno vseh ostankov zatiranja, — dočim stremijo pri nas široki in vplivni krogi še vedno odkrito za nasiljem in aneksijskimi, kar utemeljujejo enostavno s tem, »da se moramo zavarovati«. Pa naj naši nasprotniki idejo pravičnosti še tako površno in enostransko uporabljajo — vendar je to in ostane le višja ideja, ki se ji ni več mogoče izogniti, ki edina obeča raztrganemu in izmučenemu človeštvu red in varnost, ideja, katero bi morali ravno mi, zastopniki reda in organizacije, ujeti, jo čisto nedvoumno sprejeti in ji doprinesiti žrtev, ako hočemo sovražni nam svet razorožiti. Kdor pa sprejme to splošno jamstvo zedinjenega kulturnega sveta, ta ne more obenem stremeti za materialnimi zavarovanji; kdor hoče oboje združiti, izpodkoplje vsako vero v svojo lastno poštenost; svetovna veljava nemške besede je tu na kocki.

Neki nacionalistični nasprotnik je označil ono višjo stopnjo organizacije narodov kot »utopijo« in se skliceval na »resničnost zgodovine«. In vendar je največja utopija ravno to, ako kdo misli, da bi moglo človeštvo po tej vojni finančno in moralno prenesti nadaljno oboroževalno tekmo in ojačevanje obojestranskih branikov. Saj vsako tako zavarovanje izziva le koalirano protizavarovanje, neglede na to, da poruševalna tehnika z neznanstveno naglico prehiteva vsa taka zavarovanja. Ako sedaj na vzhodu na podlagi trenutne slabosti nasprotnika ustvarimo novo slovansko iredento in si z več nego vzhodnolavsko razlago »samoodločbe« nakopljemo sovraštvo mogočno kvišku stremečega orjaškega slovanskega vzhoda, potem je to nevarnost za naše bodoče svetovno stališče in svetovno delo, nasproti kateri vsa tista »zavarovanja« razpadejo v nič.

Kako si zastopniki »zavarovanja« v konkretnem sploh predstavljajo možnost, da bi se politika nezaupnosti in oboroževalne tekme spričo vedno grotesknejše iz-

popolnujoče se tehnike za uničevanje množic še nadaljevala? Kdo pa naj bi še hotel živeti, vzgajati otroke in delati za »kulturo«? Zares, človeštvo stoji v tej uri na razpotju. Ali pojde v propad — ali pa nas bo vsa ta neizreklija stiska rešila iz krča stremljenj po zavarovanjih in končno razvezala v nas tisto novo moralno moč, ki bo sedanjemu svetovnemu problemu edino resnično kos.

Ce sem v svojem članku trdil, da je nezaupnost naših nasprotnikov glede moči, doslednosti in globokosti naše volje za novo ureditev stvari odločilni razlog, ki jih žene na nadaljevanje vojne, in da se neprestano dogajajo stvari, ki morajo to nezaupnost še okrepiti, potem je dosedanja potek stvari na vzhodu to le zelo potrdil. Ne generali, marveč tisto enostransko vojaško mišljenje najširših akademičnih izobraženih civilnih krogov, ki se nikakor ne morejo sprijazniti z novimi mislimi in potrebami — to je, kar našim, pošteno miroljubnim državljanom onemogočuje tisto doslednost in nedvoumnost v besedi, ki edino zasluži zaupanje. Jeseni smo slovesno proglasili »samoodločbo« narodov, potem pa skušamo obdržati tujo deželo temeljem izjave, ki naj bi veljala kot ljudska volja, a ji tega niti noben pruski konservativec verjeti ne more. Dotične okraje hočemo odtrgati od Rusije na podlagi novega ruskega pojma o samoodločbi, za njihovo priklopitev Nemčiji pa se sklicujemo na stare ruske pojme, v primeri, s katerimi je pruska volilna pravica naravnost radikalna ustava. Kaj mora inozemstvo misliti o nas? Ali ne morejo biti besede državljanov železno zanesljive, ali ni politika umetnost, s katero se pridobiva zaupanje? Kakšno zaupanje pa morejo še zahtevati naši državniki, ako govore o »samoodločbi«?

Kdor ne zna čitati znamenj časa in ne čuti, katera minimalna jamstva svobodne ljudske volje danes strastno izpoveduje ves svet, ki hoče naprej, kdor ne čuti, da želja baltičskih junckerjev ali ljudsko glasovanje v navzočnosti strah vzbujajočega sovražnika onim temeljnim pogojem ne zadostuje — no, ta se na psihologično državno umetnost ne more več sklicevati. Najmočnejše gonilne sile časa bodo delovale proti njenim in bodo vsa njegova takoimenovana »zavarovanja« izpremenile v najstrašnejšo negotovost.

Pa še nekaj: Ako v nemškem narodu sedaj ne prodere lakota in žeja po pravu, namesto po oblasti, in ne bomo vseh posameznih vprašanj sporazuma med narodi presojali z višjih vidikov, potem nam bodo tudi v bodoči uri manjkale npravne pomožne sile, da bi mogli rešiti ogromne socialne in vzgojne naloge in težave našega notranjepoličnega življenja po vojni: potem šele bomo drastično doživeli, kaj se pravi, v taki krizi narodov še vedno vlivati v duše misel gole sile. In tisti, ki danes uporabo npravno npravnihih načel v političnih interesnih sporih najglasneje zasmehujejo, ti utegnejo potem uporabo lastnih naukov doživeti v obliki, ki jih bo hitro dovolj, a seveda prepozno, spreobrnila od njihovih »realnopolitičnih« načel.

Zadnji govori sovražnih državljanov vsebujejo najneprepornejše točke, na podlagi katerih bi se mogli uvesti resni in spravljivi pogovori. Ali bodo naši državniki, ki stoje pod težkim pritiskom, zopet prisiljeni, da odgovore s samimi splošnostmi in zmagegotovimi zavrnitvami? Ali bodo zopet triumfirali tisti, ki hočejo vse staviti na karto sile in ne vidijo, da nobena sila tega sveta ne more prisiliti ameriške celine, da bi nam pošljala surovine, ki jih za obnovev svojega svetovnega gospodarstva nujno potrebujemo? Nihče se ne da več siliti, ne mi ne drugi. Sporazum je čarodejna beseda. Sila je slabost. Naj bi naši voditelji postali trdni!

Interpelacije Jugoslovanskega kluba.

PREGANJANJE LAZARJA VUKADINOVIČA.

Interpelacija dr. Korošca, dr. Smolke in tovaršev na celokupno vlado radi preganjanja Lazarja Vukadinoviča iz Glavine pri Imotskem v Dalmaciji.

V Vrniku pri Kninu l. 1862. rojeni paznik finančne straže Lazar Vukadinović je po svoji poroki otvoril v Glavini trgovino in gostilno. Mož in žena sta pridno delala, da bi kaj prihranila za svoja sinova. Bila sta splošno priljubljena.

Dne 30. julija 1914 prijezdi nenadoma nek konjeniški nadporočnik s patroljo 5 jezdecov in orožnikom Milošem in je aretiriral Vukadinoviča. Vlekli so ga v zapor v Imotski in od tam v ječo v Split. Sedaj se je pričelo strašno življenje: gonili so Vukadinoviča iz ječe v ječo in po strašnem prevozu v Maribor, kjer je žrtev ostala od 21. avgusta 1914 do 20. junija 1915. Sedaj so ga vlekli v ječo v Gollersdorf in od tam po 92 dnevih v tabor konfinirancev v Oberhollabrunn. Še-le 30. januarja 1916 je bil Vukadinović »pomiloščen«.

Zakaj da so ga zasledovali, tega Vukadinović še do danes ni izvedel. V Ma-

riboru so mu 4. marca rekli, da je »prosta«, zakaj in česa, tega Vukadinović ne ve.

Oba sinova sta vojaka avstrijskega cesarja, uboga žena je zbolela. Oblast je zaprla gostilno, tudi trgovino so morali zapreti, ker ni bilo nikogar, da bi jo vodil. Vse gospodarstvo je razpadlo in škoda znaša nad 200.000 K, kar se lahko dokaže s knjigami in po vseh trgovcih v Imotskem.

Zakaj so to družino uničili?

Bila je to prostaška igra c. kr. oblasti z možem, ker je bil pač Jugoslovian.

Vprašamo vlado:

Ali misli, da se morajo Jugoslovani zadovoljiti s besedami in frazami, kakor jih rabita ministra Seidler in Toggenburg, ko priznavata, da se je Jugoslovianom godila krivica, obenem pa tajita skrivno oblasti? Ali morda misli, da bo pozneje s par kronicami mogla nuditi zaščitenje ljudem in narodu? Ali nima poguma priznati, da se je ta država izkazala kot nasilno državo, kjer so zakone smešili uprav. c. kr. in c. in kr. oblasti in kjer ne bo nikdar več Jugoslovani, ki bi verjel na »ustavo« in ji »zaupali«?

srbskega vojaka, trgovca po poklicu, ki je od lakote — oprostite, da tako rečem — crknil na cesti kakor pes. Našli smo ga stegnjenega preko poti; kazal je bele zobe, a med zobmi je držal tisočak. Umrl je tako rogačjo se celemu svetu... A mene je bolelo, da so med mojimi Albanci še vedno tako surovi, tako nečloveški ljudje, da mu niso hoteli pomagati... Ali ni bil tudi on naš brat v Kristusu?...

Tisti del srbske vojske in prebivalstva, ki se je napotil preko albanskih gora v Drač, se je moral v glavnem boriti s težkocami poti. Drugače so jim šli esadovci — pristaši Essad paše — nekoliko na roke. Znano je, da je Essad paša skupaj s srbskimi in črnogorskimi četami branil Skader, a na begu iz Skadra je požgal in uničil mnogo krajev severne Albanije.

Mimogrede omenjam, da je po tem potu preko Skadra, Lješa in Sv. Ivana Meduanskega odpotoval k ententi tudi kralj Nikolaj črnogorski. Pa ob malo drugačnih razmerah... On se je vozil tod v brzotekom avtomobilu...

Na ladje so se vkricali vsi Srbi v Sv. Ivanu Meduanskemu, v prekrasni luki in mestu, ki šteje 4—5 ribiških koč, v Draču in Valoni. Vojsko so v glavnem prepeljali na Krk, civilno prebivalstvo pa v Italijo, na Korziko in Francosko. En del vojske in prebivalstva se je izkrcal v francoskih se-

vernoafriških kolonijah, v Alžiru in Tunisu. O tem delu srbske vojske in prebivalstvu se je zvedelo, da se je po dolgi in težki plovbi izkrcal na poluotoku Kap Habif, kjer so jih radi nalezljivih boleznih pridržali v karanteni. V Tunisu je se ustanovilo poveljstvo srbskih čet; osnovali so tudi podčastniške šole.

Srbska vlada je uredila svoj sedež na Krku. Po najnovejših vesteh se namerava Pašić preseliti v Solun. S tem v zvezi se je razširila vest o krizi Pašićeve vlade. Vest ni potrjena, vendar se mnogo govori o rekonstrukcijo kabineta. Kakor ministra za notranje posle navajajo Obrada Blagojeviča, dosedanjega ravnatelja srbskega Rdečega križa v Ženevi. O Pašiću pripovedujejo, da se je bil v zadnjem času obrnil na Nemčijo radi miru. Z druge strani pa poročajo, da mu je ruski opravitelj zunanjih stvari Palečnin izročil noto svoje vlade, v kateri naznanja srbski vladi, da objavljane tajnih dogovorov ni zadostno in da Rusija svojih prejšnjih obveznosti ne bo izpolnila. Seveda nam danes ni mogoče kontrolirati resničnost teh vesti.

Eno je gotovo. Po vseh katastrofah, po vseh strahotah, porazih, stradanju — bodo Srbi živeli. Njihova življenska sila je izredna in ni dvoma, da bodo v svetovni zgodovini zavzemali posebno kuriozitetno mesto.

kov in dijakov. Sreda je bila posvečena organizaciji gibanja. Sešli so se delavci iz ladjedelnice pri Sv. Marku, Sv. Andreju, Ljudevika arzenala, ladjedelnice pri Sv. Roku, velikih tovarnih sploš, delavstvo malih obratov, nameščeni pri trgovini na debelo in drobno, tramvajci itd. Na vseh sestankih so izvolili zaupnike. Sestanki so se vršili vsi mirno in v redu. Delavski svet je izdal na delavce oklic, v katerem svari delavstvo pred nemiri. Gibanje se je pričelo resno, dostojno, vredno zgodovinskega časa, ki ga preživljamo: gibanje se mora izvršiti uspešno, resno, dostojno, častno. Vsakega izgreda se je treba izogibati; vsak mrzki vzklík je treba utišati. Z uprizorjenjem demonstracij proti volji Delavskega sveta bi se najslabše služilo gibanju. Delavci! Pazite na rovarje, ki ribarijo v kalnem, da bi izdali vašo stvar, da bi zatemnili plemenitost vašega gibanja. Proč z rogovi! Proč z nepremišljenimi in nezavednimi kričaji!

Tržaško delavstvo je zapustilo delo, da dvigne svoj protestni glas tudi za stradalajoče delavstvo v Istri in na Goriškem. Delavski svet je sestavil naslednje zahteve:

Delavstvo v Trstu, Istri in na Goriškem zahteva:

1. Zastopniki osrednjih vlasti ne smejo nikakor ovirati uspešnega poteka mirnih pogajanj, odreči se morajo jasno vsaki zahtevi teritorialnega značaja in izrecno priznati pravico v resnici demokratične samoodločbe osvojenim deželam.

2. Vlada se zaveže, da bo odkrito obveščala zaupnike delavstva o poteku mirnih pogajanj, priznavajoč delavstvu pravico, da vpliva z vsemi svojimi močmi na to, da se ta pogajanja hitro in uspešno končajo.

3. Vlada se zaveže, da ukrene nemudoma vse potrebno, da se zagotovi obstojni minimum delavstva v Trstu, Istri in na Goriškem z rednejšimi in izdatnejšimi pakazili živil in premoža, tako da bo mogla aprovizacijska komisija razdeljevati prebivalstvu živila, ki so mu neobhodno potrebna. Nadalje se zaveže vlada, da izvrši, kakor je že obljubila, energično rekvizicijo vseh živil in jih pravično razdeli potom kar najhitrejših prevozov.

4. Vlada se zaveže, da stori vse za čim prejšnjo vpostavitve avtonomnih občinskih uprav v Trstu, Istri in na Goriškem na podlagi splošne, enake, direktne, tajne in proporcionalne volilne pravice, z aktivno in pasivno volilno pravico za ženske. Proletariat v Trstu, Istri in na Goriškem noče več, da bi mu upravljali njegovi razredni nasprotniki, ki so vladali doslej takorekoč nemoteno v vseh občinah naših pokrajin.

5. Vlada se zaveže, da čim najprej izvede že obljubljeno razvojaščanje obratov, ki delajo za državo, tudi v Trstu in sestrinskih deželah.

(7 vrst zaplenjenih.)

Če vlada po svojih zastopnikih v Trstu poda pomirjevalne izjave glede zgoraj navedenih zahtev, se zaveže Delavski svet s svoje strani, da bo vplival na stavitko maso, da zopet prične delo.

Prebivalstvo Trsta, Istre in Goriške, ki je tekom polčetrtega leta moralo žrtvovati vse za vojsko, meni, da ima pravico, da mu vlada poda poštene izjave glede miru in pošteno zavezo glede prehrane.

Deklaracija, Jugoslovanski klub in S. L. S.

Žene in dekleta župnije Mošnje so se izjavile za jugoslovansko državo pod Karlom I. in za pravičen mir. 245 podpisov.

Žene in dekleta občine Dvor pri Žužemburku vzradoščene izjavljamo, da smo z dušo in srcem za majniško deklaracijo Jugoslovanskega kluba za združenje Jugoslovancev pod habsburško dinastijo. Hočemo, da bodo naši otroci prosti tlačanskega jarma ter srečni in svobodni občani svobodne Jugoslavije. Sledi 222 podpisov.

Občni zbor »Posojilnice v Trbovljah« je dne 26. jan. 1918 soglasno sklenil, da se v polnem obsegu pridružuje jugoslovanski majniški deklaraciji. Živela nam majka »Jugoslavija«. Podpisanih 240 glasov.

Bežunci iz Dornberga pri Gorici, sedaj bivajoči v Medvodah na Gorenjskem, se z radostjo in navdušenjem pridružujemo majniški deklaraciji in obenem izrekamo našim vrlim poslancem Jugoslovanskega kluba naše popolno zaupanje. Želimo jim trdnega zdravja in krepke moči, da bodo zmagali neodoljivo vstrajati pri svojem započetem delu na polju za jugoslovansko državo pod našim preljubljenim in presvitlim cesarjem Karlom I., ki bo tvorila najtrdnjejši plot zoper naše zemlje lačne sovražnike. — Dovolj je robotovanja tujim narodom in njih tlačanstva. Teže tujega jarma ne moremo in ne bomo več prenašali. Naši sinovi, očetje, možje in bratje se niso kot levi bojevali in svojo nedolžno kri prelivali samo v obrambo Nemcev in Mažarov, marveč tudi za osvobodjenje našega, do sedaj zatiranega slovenskega naroda. Mi si ne želimo nič tujega in krivičnega, marveč zahtevamo le to, kar nam po vsej pravici pripada, namreč naše pravice in na svoji zemlji svoje gospodarstvo. Pri tej priliki se spominjamo tudi prebalega pokojnega gospoda dr. Kreka, za čigar spomenik smo zložili skromni znesek 50 K v znak naše hvalečnosti za njegovo sočutje, požrtvovalnost in očetovsko skrb, ki jo je izkazal nam beguncem v vsakem oziru. 6 podpisov.

Podpisane žene in dekleta z Gore pri Sočnici se navdušeno pridružujemo volji vsega

naroda, ki je izražen v jugoslovanski deklaraciji za samostojno državo vseh Jugoslovancev naše monarhije pod slavno žezlom habsburško-lotaringške vladarske hiše. Delo Jugoslovanskega kluba za doseg tega cilja iskreno pozdravljamo in obsojamo vsak poizkus to delo zavirati in sejati razdor med narod. — Zato izrekamo najiskrenejšo zahvalo presvetlemu knezoškofu ljubljanskemu za njegovo požrtvovalno delo za naše narodne pravice in vzajemnost vsega naroda. Svojemu nadpastirju obljubljamo neomajano zvestobo z iskrenim zaupanjem. Iskreno pozdravljamo mirovno delo sv. Očeta Benedikta XV. in presvitlega cesarja Karla in prosimo blagoslova božjega za to delo, da se čim prej povrne mir po načelih sv. Očeta. 141 podpisov.

Vse žene in dekleta vasi Grahovo pri Cerklju, Žerovnica in Bločice se z največjim navdušenjem pridružujemo jugoslovanski deklaraciji in zahtevi po samostojni jugoslovanski državi pod habsburško krono. To bo naše zadoščenje za vse žrtve, ki jih v polni meri doprinašamo domovini. Potem bomo vedeli, zakaj so krvaveli in padli naši junaki na bojnem polju. V boju za blagor in svobodo domovine nečemo zaostati za našimi možmi in fanti in zato kličemo: Do zmage! Sledi 367 podpisov.

Žene in dekleta jeseniške občine (Gorenjsko) se enodušno izrekamo za veliko Krekovo idejo zedinjenja jugoslovanske države in pozivamo Jugoslovanski klub, naj vneto nadaljuje započeto delo za naš skupni ideal. — Sledi 1533 podpisov.

V dokaz, da navdušenje za majniško deklaracijo preveva zadnjo gorsko vas, pošiljamo žene in dekleta iz občine Trojanje svoje lastnorodne podpise, ki izjavi vrlih ljubljank. Sledi 402 podpisa.

Za majniško deklaracijo pošiljajo svoje podpise dekleta v St. Gotardu nad Trojanami. Sledi 44 podpisov.

Za jugoslovansko deklaracijo so nabrali župljani Bele in Kupljenika 371 podpisov.

Govor poslanca dr. Jankoviča

kot poročevalca zdravstvenega odseka v seji poslanske zbornice dne 30. jan. 1917.

Visoka zbornica! — Čeprav svetovnega miru ne vidimo niti od daleč in je tudi upanje na separaten mir z Rusijo prav skromno, je vendar obrnjena pozornost javnosti kljub nezmanjšanim grozotom vojne že zdravljenu vojnih poškodb in različnim problemom socialne oskrbe. In ni čudno! Saj so poškodbe neizmerne! Ni je skoro rodbine, ki bi ne bila prizadeta po vojni neposredno ali posredno. Brezmejno je število onih, ki so umrli na krvavih poljanah junaške smrti za cesarja in dom. Še večje pa je število bolnih, ranjencev in pohabljenih. Tem veljaj v prvi vrsti skrb države in javnosti; brezpogojno smo dolžni, skrbeti za to, da se ustvari invalidom ugodni življenjski pogoji, da se isti vpeljejo zopet v gospodarsko življenje v primernih poklicih, in se postavi njihova eksistenca na solidno podlago. Spričo ogromnega števila invalidov je tudi s stališča narodnega gospodarstva velevažno, da se omogoči kar mogoče velikemu številu, ustvarjati zopet gospodarske vrednosti; saj bo imelo veliko število izgub na mrtvih in zmanjšana pridobitna zmožnost stotisočev za neizogibno posledico, da bo moral vsak posameznik napeti svoje sile še veliko bolj. Če torej skrbimo zato, da omogočimo invalidom v najširšem obsegu zopetni vstop med pridobitne faktorje v državi, delamo prav tako v interesu splošnosti kot posameznikov.

Kako je bilo s tem v prejšnjih vojnah? Vsi se še spominjamo invalidov, ki so z medaljami na prsih hodili z lajno od hiše do hiše in si služili beraški kruh. Pravica prosjačiti jim je bila nagrada za pohabljenost... Modernemu čuvstvanju take oskrbe invalidov ne more odgovarjati. Mi bi občutili to kot silno krivico, če bi ljudje, ki so se bojevali in trpeli kot junaki, bili breme javnosti, polni trpkih čustev. Od strani države si grše nehvaležnosti ne moremo misliti. Seveda moderna država kaj takega tudi nikakor ne namerava.

Sijajni napredek medicinske vede nam omogoča, oskrbeti invalide tako, da postanejo zopet polnovredni člani človeške družbe. Tu ne pride v poštev le kirurgija, ampak tudi sistematična oskrba op operaciji, različne kopeli, masaža, elektrika, aktivno in pasivno gibanje členkov in mišic in ukrepi v ortopedičnih in medikomehantičnih zavodih.

Poročevalec predlaga, da se vzamejo z zadovoljstvom na znanje odredbe vlade v sporazumu z vojno upravo, da se omogoči invalidom preživljanje na podlagi lastnega dela.

Poročila o stavki v Nemčiji.

O stavki v Nemčiji se ne poroča veliko. Pričela je delovati cenzura. V Berlinu so 31. jan. zvečer razglasili vojno stanje: civilna sodišča nadomestoma vojna sodišča. Vojno stanje so razglasili v smislu § 7. nemške ustave, ki obsega določila za služaj vojske in notranjih nemirov. Višji poveljnik v Markah je po postavi o oblegovalnem stanju razpustil odbor stavkajočih delavcev, ki si je bil nadal ime delavski svet. Prepovedal je odboru, da bi se smel shajati. Prepovedal je tudi ustanovitve vsake nove združitve, ki bi hotela voditi stavko. V Berlinu so zaprli poslanca neodvisne socialne demokracije Dittmanna, ko je govoril množici v Moabit. Ker so ga prijeli, ko je govoril, ga poslaniška imuniteta ne ščiti. Vlada namerava

proti stavkajočim z največjo strogostjo postopati in je v Berlinu pripravila vojske. Od berlinskih listov je izšla »Vossische Zeitung« zelo skróčena. »B. Z. am M.« pa le na eni pol. Nad dve tretjini Berlinčanov ni moglo od 29. jan. dalje brati časopisov.

V bavarski zbornici je izjavil soc. dem. posl. Endres: Pri stavki ne gre za to, da bi se delalo javno mnenje. Narod se boji, da ga vlada vara. Kriva je tega domovinska stranka, ki je v zvezi z vojnimi oderuhi pripravila tla stavki. Vlada naj se ne odstrani od smeri sklepov državnega zbora 19. julija. Če se jih drži, bo za njo ves nemški narod in nemško delavstvo. Min. predsednik pl. Dandl je rekel, da zavlačuje pogajanja v Brestu Trockij. Rekel je: Pričeli smo se pred tremi in pol letom vojskovati, ne da bi osvojevali, marveč da zagotovimo obstoj cele države. Ravno ta smoter zasledujemo še danes. »Tägl. Rundschau« je poročala o stanju stavke 7% delavcev. Središče stavke se nahaja v Berlinu, Itoni, Hamburgu in v Kielu. V Berlinu stražijo policisti na konjih Dom strokovnih društev. Nihče ne sme vanj. V Monakovo so sklenili zaupniki delavcev 29. jan. zvečer, d abodo tri dni stavkali. V Monakovo vodijo stavkarski pokret neodvisni socialisti, ki so prišli s Kruppovimi delavci tja. V Norimberku delajo. Vele-nemško časopisje trdi, da so stavkajoči pobiti, ker da bi le s splošno stavko mogli kaj doseči. V berlinskem »Tageblattu« je zapisal nek vodilen poslanec, da ker vodi jo socialni demokrati stavko, se lahko zgodi, da ne bodo mogli več sodelovati v večini državnega zbora, kar bi ne ustvarilo le v državnem zboru novega položaja, marveč bi povzročilo tudi kanclerju nepri-like. Stavka se je razširila tudi na Poren-sko in Vestfalsko. Vsled vojnega stanja morajo zdaj v Berlinu zapirati gostilne in kavarne ob 8. uri zvečer. Po tej uri ne sme nihče na cesto. Vladnim organom so zapo-vedali, naj se sodi vsak, ki bi na stavko pozival, po prekem sodu. Avstrijsko socialno demokratično časopisje trdi, da se stavka v Nemčiji poostruje in da stavkajo v Berlinu, izvzemši uslužbencev pouličnih železnic, skoraj vsi delavci. Opozarjajo dalje na dejstvo, da se je prvič zgodilo, od- kar se je socialna demokracija v Nemčiji razcepila, da zopet nastopati obe struji skupno.

Berlin, 31. januarja. (K. u.) Jutranji li-sti so poročali: Socialno demokratični izvršilni odbor je bil sinoči sklican v Ber-lin, da zavzame stališče nasproti položaju, ki ga je ustvarila razširjena stavka. Po-svetovali so se o posebnem programu, ki naj bi, kakor pravi »Vossische Zeitung«, nudil primeren temelj pogajanjem z vlado. Važno je, ker se nameravajo omejiti na notranje politične zahteve in ker namera-vajo črtati vse želje stavkajočega delav-stva glede na zunanje politične reči.

Berlin, 31. jan. (K. u.) Stavka v Berlinu je ostala stacionirana. Mir se cel dan ni kršil; policija ni nikjer nastopila. V neka-terih tvornicah v Berlinu so pričeli delav-ci zopet delati, v drugih so pa pričeli stav-kati. Iz Katovic se poroča, da v zgornje-šlezijem industrijskem ozemlju stavkar-ski pokret ni uspel; tudi s Porenškega in z Westfalskega prihajajo poročila, da je položaj neprestano miren.

Politične novice.

+ Shod v Kamniku. Kmečka Zveza za kamniško dekanijo priredi v nedeljo dne 3. febr. ob 3. uri popoldne pri Krištofu v Kamniku političen shod. Govorijo posl. dr. Pogačnik, dr. Gregorič in kons. svetnik anez Kalan.

+ Iz Jugoslovanskega kluba. Dne 30. januarja popoldne so imeli zastopniki Jugoslovanskega kluba z ministrskim predsednikom dr. pl. Seidlerjem na nje-govo povabilo o perečih vprašanjih daljši razgovor. O uspehih bodo poročali klubu, da zavzame napram izvajanjem minist. predsednika svoje stališče. Politični polo-žaj se ni izpremenil. — Poslanec dr. Ry-bač poroča iz Trsta, da je zbolel na griži.

+ Interpelacije Jugoslovanskega kluba. Dunaj, 30. januarja 1917. Danes izišla stenografska zapisnika sej poslanske zbor-nice z dne 22. in 23. januarja obsegata med drugim tudi seznamek 116 interpelacij, vloženih v navedenih dveh sejah. Od teh jih je vložil Jugoslovanski klub 34. Res-nično število je za približno 40 večje, ker interpelacija, »nanašajoča se na bosanske in hercegovske zadeve«, obsega okrog 40 posameznih postaj iz križevega pota on-dotnega prebivalstva zlasti ob izbruhu vojne. Interpelacije se nanašajo med dru-gim na konfiskacijo »Slovenca« in »Jugo-slovana«, na razdelitev krav v Medvodah med posestnike, na zapostavljanje sloven-skega jezika pri rešitvi vlog pri okrajnem glavarstvu v Postojni. Večina izmed osta-lih interpelacij se nanaša na politična preganjanja, n. pr. slovenskega prebival-stva v Ptuj, jugoslovanskih duhovnikov in posestnikov v Istri, prebivalcev v Vrbi-niku, kaplana Osolnika, davčnega upravi-telja Čebulja, nadrevidenta južne železni-ce Keizaria, skupine talnikov v Dubrov-

Splošna stavka v Trstu.

Splošna stavka v Trstu traja dalje. Delavci so zapustili delo, da pokažejo pred vsem svoje živo hrepenenje po miru in da protestirajo proti brezobzirnosti vla-de glede na prehrano Trsta. Stavko vodi Delavski svet. Doalej še ni bilo nobenih izgredov. Delavstvo se vede popolnoma mirno, po ulicah je kričalo le nekaj de-

niku, profesorja Kulliša istotam itd. Posebna interpelacija se nanaša na ravnanje vojaških in civilnih oblastev s štajerskimi Slovenci. Naše ženstvo bo zanimalo, kaj bodo odgovorili ministrski predsednik, notranji minister in minister za deželno brambo na interpelacijo poslanca Rydla in tovarišev, ki se nanaša na tituliranje 18- do 55letnih deklet z »gospa« (»betreffend die Bezeichnung der 18- bis 55-jährigen Mädchen als Frauen«).

V današnji seji je interpeliral poslanec Gostinčar radi odredbe, da se zaplenijo cinkaste glave od steklenic za sodovodo v vojne svrhe. Sodavičerm naj se pusti orodje, ki je potrebno za nadaljnje izvrševanje obrti.

Trgovski minister je odgovoril na interpelacijo naših poslancev z dne 18. okt. 1917, v kateri zahtevajo, naj se odkaže kmetiskemu prebivalstvu več petroleja. Minister je povedal, da rabi armada, zavezniki in zasedeno ozemlje toliko petroleja, da ga bo mogoče letošnje zimo dati civilnemu prebivalstvu le 25 odstotkov potrebe v mirnih časih, dasi smo dvignili v septembru 1917 izrabo vrelcev v Rumuniji.

Resoluciji naših poslancev v proračunskem odseku. Pri posvetovanju o proračunu železniškega ministrstva sta predlagala poslanca dr. Benkovič in dr. Laginja dve resoluciji, nanašajoči se na naše razmere pri železnici. V prvi zahtevata, naj se uvedejo dvojezični napisi in tiskovine na vseh progah v jugoslovanskem ozemlju in po ozemlju z mešanim prebivalstvom. Druga resolucija poziva vlado, naj ob priliki pogodbenih pogajanj z Ogrsko delajo na to, da se že enkrat napravi zveza Krapina — deželna meja z lokalno železnico Grobelno — Rogatec — deželna meja.

Za sodelovanje narodov pri mirovni pogajanjih. Dunaj, 31. jan. Češki svaz, Jugoslovanski klub in ukrajinska parlamentarna zveza so se obrnili s posebnim pismom na predsednika delegacij v katerem opozarjajo na predlog njihovih delegatov, naj se dovoli narodom Avstrije udeležba pri mirovni pogajanjih. V ta namen naj se skliče prej ko mogoče plenum delegacij k zasedanju, da se bo predlog v smislu poslovnika obravnaval in rešil.

Zahteve nemških zastopnikov kmetkega ljudstva. Dunaj, 31. jan. Danes opoldne so imeli nemški zastopniki kmetkega ljudstva (Čehi, Ukrajinci, Jugoslovani in Italijani) posvetovanje z ministrskim predsednikom in ministrom za prehrano. Deputacija je opozarjala na dejstvo, da ni Ogrska dosedaj še odposlala za mesec februar objavljen množico moke, v sled tega je bila živina v večji množini rekvirirana. To pa bi imelo za našo živinorejo slabe posledice. Dalje so se pritoževali poslanci radi nerednosti glede preskrbe masti in glede rekvizicij. Zahtevali so, naj se prebivalstvo preskrbi z zadostno množino semenskega žita in naj se mu puste mlinci, ki delajo za plačilo. Končno je opozarjalo odposlanstvo na težkoče, ki bodo nastale za kmetijstvo vsled vpoklica 18- do 24 letnih oproščencev. Vlada je bila pozvana, naj se zavzame za odpustitev za vojno nesposobnih starejših kmetkih delavcev. Ministrski predsednik in minister za prehrano sta vzela pritožbe in zahteve v vrednost in sta obljubila, da bosta vse čimprej ukrenila, da se odstranijo nerednosti pri rekviziciji živine in preskrbi z mastjo, da se da na razpolago potrebna množina semenskega žita in uredi zadeva z oproščenci. Mlinci, ki delajo za plačilo, se ne bodo opustili, ampak postavili pod strožje nadzorstvo.

Čehi in Nemci. »Našinec« poroča: Parlamentarna komisija Češkega svaza je izjavila, da se ni posl. Stanek s svojo izjavo, da priznavajo Čehi pravico samoodločevanja tudi Nemcem na Češkem, nikakor oddaljil od osnovnih zahtev češkega naroda. — Parlamentarna komisija je posegla vmes z ozirom na napade nekaterih čeških listov — med temi »Narodni listy« — češ da je Stanek zavrgel češko historično državno pravico.

Za sporazum z Rusijo. Član nemškega državnega zbora Max Cohen-Reutz piše v »Vossische Zeitung« med drugim: »Z Rusijo se moramo sporazumeti, to mora biti slejkoprej naš cilj in temu cilju se morajo podrediti vse zahteve, katere stavimo. Vsaka zloraba formule o samoodločevanju narodov bi ovirala sporazum, če že ne onemogočila. In tudi če bi trenutna onemoglost prisilila Rusijo, da se nam uklone: Kratkovidni bi bili dovolj, če bi na naši vzhodni meji položili temelj za večno politiko revanše. Na vzhodu se odloča v teh dneh bodočnost Nemčije; ali naj bo zagotovljena ali otežkočena, vse je od nas samih odvisno. Vprašanje pravno, pa se ne glasi: države kot odbijači in aneksije, ampak prijateljstvo z Rusijo. Vprašanje pravih sredstev je zelo dvoumne vsebine in taka država, ki naj služi kot odbijač, utegne postati v slučaju spora čisto nasprotje tega, kar se od nje pričakuje. Dobro razmerje z Rusijo pa bi napravilo vse tako dvorezno politično polovičarstvo nepotrebno in zagotovilo obema državam

namočen razvoj. Pot je jasna pred nami, cilj je dosegljiv. Kdo ve, ali bo usoda nemškemu narodu zopet tako naklonjena, kakor sedaj.«

Sporazum razveljavil vojaške in politične pogodbe z Rusijo. Berlin, 31. januarja. (K. u.) Nek francoski list je objavil dozdaj še nepotrjeno poročilo, da so vojaške in politične pogodbe sporazuma z Rusijo vsled skupnega sklepa zveznih kabineto razveljavili 10. januarja.

Baron Goetz izvoljen za predsednika Poljskega kola. Dunaj, 31. jan. V današnji seji Poljskega kola je bil izvoljen posl. baron Goetz s 29 glasovi za predsednika kola. 25 glasovnic je bilo praznih. Narodni demokrati in ludovci izjavljajo, da si hočejo ohraniti nasproti predsedniku prosto roko.

Nemško odposlanstvo v Petrogradu pod stražo. Petrogradski poljski list »Echo Polakie« piše: Nemško delegacijo, ki se je dosedaj smela svobodno kretati so postavili pod stražo. Člani delegacije smejo sedaj obiskovati mesto samo v spremstvu straže.

Železničarji in telegrafisti v Lvovu stavkajo. »Illustrowany Kuryer Codcieny« poroča, da so pričeli železničarji in telegrafisti v Lvovu stavkati.

Bolgarija in mirovna pogajanja. Sofija, 30. januarja. (Kor. ur.) V današnji seji sobranja je ministrski predsednik Radoslavov podal izjavo o vojnih ciljih Bolgarije in o udeležbi na mirovni pogajanjih. Izjavil je: Bolgarija si želi častnega mira, ki bo prinesel narodu združenje. Narodno združenje — to je edini vojni cilj Bolgarije. Priklopitev Dobruže, ozemlja ob Moravi in Macedonije k Bolgariji ni nikakor v nasprotju z mirovno formulo: Nobenega teritorialnega nasilnega razširjenja in svobodno samoodločevanje narodov. Bolgarska delegacija brani uspešno v Brestu-Litovskem uresničenje te narodne volje. Ministrski predsednik je opozarjal na težkoče, ki jih povzroča neenaka sestava nasprotnih delegacij. Vendar je izražal upanje, da bodo privedla pogajanja končno do separatnega mira z Rusijo. Ta mir se bo približal splošnemu miru. Govorniku je zbornica pritrdila.

Ali postane Calais angleški? Berlin, 31. jan. (K. u.) Pod nadpisom: Ali postane Calais angleški? je objavila »Vossische Zeitung« s Skandinavskega brzojavko, ki definitivno potrjuje vest, o kateri se je prej poročalo, da je Francija sklenila z Anglijo pogodbo, s katero ji prepusti Calais 90 let.

Ameriška vlada zaprla splošni stavkarski odbor. Berlin, 31. jan. (K. u.) Vlada Združenih držav je zapovedala zapreti splošni stavkarski odbor v Filadelfiji, ker je pozival na splošno stavko. Zadeva se je izročila zveznemu sodišču.

Wekerlejev program.

V seji ogrskega državnega zbora dne 31. januarja je ministrski predsednik dr. Wekerle razvil svoj program.

Pred vsem je omenil volilno reformo, ki da odgovarja zgodovinskemu razvoju Ogrske. S tem v zvezi pojde primerna socialna politika, dalje razvoj ljudske vzgoje in preosnova uprave, ki naj postane enotnejša. Kar se tiče agrarne politike, je glavna zahteva ta, da ostane zemlja v naših rokah. Razlaščenje fidejkomisov se bo izvedlo v tem smislu, da se ne bodo ustanavljali novi fidejkomisi, stari pa se v okviru dotične družine in s polnim varstvom lastniške pravice izpremeje v prosto posest.

Naša mirovna pripravljenost je odkritosrčna in resna. Osvajati nečemo in smo pripravljeni za pravo in pošteno sporazumljenje za trajen mir. Edini naš pogoj je, da ostane naša posest in naša pravica, da svoje notranje razmere sami uredimo, nedotaknjena. Ne dovolimo, da bi se pri nas razvili kralji razkroja in da bi na razdirajoč način dvignili glavo ljudske skupine, ki se tvorijo sedaj pod geslom miru. Zvezo z Nemčijo smatramo za najuspešnejšo zavarovanje miru ter jo želimo ohraniti in okrepiti. Ako bodo na tej podlagi vodjena mirovna pogajanja dovedla do kakega uspeha, potem bo vlada odločno poskrbela, da obveznost nasproti tretjim državam ne bo obenem obveznost nasproti Avstriji in bodočemu državnemu zboru mora ostati neprikrasna pravica, da popolnoma svobodno odloča glede nagodbe z Avstrijo.

Finančni položaj bomo mogli izboljšati z znatnim davkom na premoženje; zvišati bomo morali dalje gospodarsko delavnost, odstraniti nepotrebni uvoz in zvišati lasten izvoz. Naš cilj v narodnogospodarskem oziru je tudi samostojna ogrska armada kot del skupne armade; vodstvo in notranja organizacija ostane skupna. Na tej podlagi je cesar našo zahtevo odobril. Reforma pa se seveda izvede šele po vojski. Seveda prevzamemo s tem znatna nova bremena, ki se bodo pa s tem, da bo vsa preskrba izenačena s honvedom, zelo zmanjšala. V političnem oziru bomo pa na dobičku, ker odpade neprestano trenje z Avstrijo, ki se je pojav-

ljalo ob vsakokratnih nabavah za vojsko po kvotnem ključu.

Nato je govoril grof Štefan Tisza in izjavil, da dobroje Wekerlejevo agrarno reformo. Nasproti Avstriji si mora Ogrska na vsak način zavarovati svojo gospodarsko svobodo in samostojnost. Ogrsko kmetijstvo se mora ščititi. Nova nagodba z Avstrijo mora prinesiti najmanj tiste ugodnosti, ki so bile pod Clam-Martiničevo vlado že zagotovljene. — V vprašanju volilne reforme upa, da se doseže kompromis. Delovna stranka bo vlado podpirala.

Poslanec Geza Polony smatra naglašanje, da je vladni program odobril vladar, za nenavadno in protustavno.

Grof Appony odklanja Tiszovo misel o kompromisu v vprašanju volilne reforme.

Nato se je seja zaključila; prihodnja seja bo 5. februarja.

Vojna poročila.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 31. januarja. Uradno: Italijansko bojišče: Jugozahodno od Asiaga smo odbili sovražni napad. Na vzhodnem delu visoke planote Asiaga se je omejil boj na živahno streljanje s topovi. Število ujetnikov iz zadnjih bojev se je zvišalo na 15 častnikov in 660 mož.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 31. januarja. Veliki glavni stan: Zahodno bojišče: Boj se je omejil na streljanje s topovi in metalec min na raznih mestih bojne črte. Na sveti večer in meseca januarja so letalci naših sovražnikov kljub našemu svarilu zopet napadli odprta nemška mesta izven operacijskega ozemlja. Vsled brambnih ukrepov niso povzročili veliko škode in izgub. Da jih kaznujemo, smo vrgli povodom prvega načrta izvedenega napada na mesto Pariz ponoči od 30. na 31. januarja 14.000 kg bomb.

Italijansko bojišče: Jugozahodno od Asiaga se je v ognju izjalovil italijanski napad. Med Asiagom in Brento so s topovi živahno streljali. Avstrijci so v zadnjih bojih ujeli 15 častnikov in 660 mož. Z drugih bojišč nič novega.

Berlin, 31. januarja. Uradno. Naši podmorski čolni so potopili na Sredozemskem morju 19.000 ton trgovskih ladij.

Večerna poročila.

Dunaj, 31. januarja. (K. u.) Iz vojne tiskovnega stana poročajo: Sovražno bojevanje, ki se je po večerajšnjih bojih v glavnem omejevalo na živahno obstreljevanje prostora vzhodno od Asiaga in naše nove postojanke, se je tekot dneva razširilo tudi na prostor vzhodno od Brente. Napad na Monte Pertica je bil odbit. Tudi pri Monte Asolone je bilo bojevanje živahnije. Naši letalci so zbili štiri sovražne letala in en privezan zrakoplov.

Berlin, 31. januarja. Wolffov urad poroča: Na asijski visoki planoti so se ponovljeni sovražni napadi izjalovili. Z drugih bojišč nič novega.

Angleško poročilo.

London, 30. januarja. Poročilo admiralitete: Oborožena transportna spremljevalna ladja Mechanician je bila 20. januarja torpedirana; ladja je zavozila v Angleškem kanalu na obal: je popolnoma uničena. Življenje so izgubili 3 častniki in 10 mož. Torpedovka Haward se je potopila 28. t. m. v Angleškem kanalu; 3 možje so utonili.

Francosko uradno poročilo.

Pariz, 31. januarja. Uradno: Sovražna letala so v minuli noči posetila Pariz. Ob pol eni uri ponoči se je mesto alarmiralo. Bombe so metali na razne točke mesta. Poroča se, da je izgubilo življenje več ljudi; tudi na blagu se je povzročila škoda. Objavila se bodo natančnejša poročila.

Nemški zračni napad na Pariz.

Pariz, 31. jan. (K. u.) Uradno: Zadnjo noč so Pariz obiskali sovražni letalci. Na različnih točkah pariškega mestnega ozemlja so bile vržene bombe. Poroča se o človeških žrtvah. Povzročena je tudi stvarna škoda.

Zmede na Ruskem.

Iz Petrograda preko Curiha: Rdeča garda je zasedla v Moskvi mestno hišo. — Še vedno se trdi, da si Ljening in Trockij nasprotujeta. — Japonske križarke so v Vladivostoku izkrcale mornarje, ki so zasedli japonski konzulat in japonske naselbine. — Agence Havas: Boljševiki so zaplenili Lavra samostane sv. Aleksandra Nevskega.

Boji med Rusi in Rumuni.

»Daily Mail« 31. m. m. iz Jaša: Rumunska vlada je 29. januarja naznanila, da so prekinjene diplomatske zveze z Rusijo. — Vojni Izvestja poročajo: Rusi so pregnali rumunske čete iz Bolgrada, Kagula in iz drugih mest v Besarabiji.

Rumuni vkorakali v Reni.

Sofija, 30. jan. (K. u.) »Vojenni Izvestja« so poročala iz Babadaga: Rumunske

čete so z boji vkorakale v Reni. Boji se na celi bojni črti nadaljujejo.

Petrograd, 31. januarja. (Kor. u.) Rumunski poslanik je odpotoval ob 1. uri zjutraj iz Petrograda.

Revolucija na Finskem.

Stockholm, 31. januarja. V noči na včeraj so rdeči gardisti in boljševiški vojski prerežali brzojavni kabel iz Petrograda na Švedsko, tako da je brzojavna zveza Finske in Rusije z zahodno Evropo popolnoma odrezana.

Petrograd, 31. januarja. (K. u.) Trockij je predsedniku senata republike Finske poslal pismo, v katerem obsoja nasilno vmešavanje ruskih čet v notranje zadeve Finske. Zvedel pa je, da finski šovinisti, ki so pristaši protirevolucije, napadajo ruske vojske in jih silijo k obrambi. Tudi ruska vlada želi prej ko mogoče odpoklicati ruske čete s Finskega.

Petrograd, 31. januarja. (K. u.) Petrograjski brzojavna agentura poroča iz Helsinkisa: Vsa oblast je v rokah delavcev. Senat, katerega je delavski osrednji odbor proglasil za razpuščenega, je pobežnil v Nikolajevsk. V Helsinkisu so proglasili delavsko in kmečko vlado.

Porazi boljševikov na Finskem.

Stockholm, 30. januarja. (K. u.) Finskemu poslaništvu v Stockholmu je brzojavil 29. januarja ob 11. uri zvečer poveljnik varstvenega zbora na Finskem, general grof Mannersheim iz Torneje: V minuli noči in na terek smo razorožili ruske vojske v Keni Kajani in Himoli; v St. Michelu in v Ratanu so se morali ruski vojski udati; poveljnike smo ujeli.

Boljševiki razlazujejo tvornice.

Petrograd, 30. jan. (Kor. u.) Agentura: Svet ljudskih komisarjev je zarubil kovinarske tvornice v Sestorjecku in tvornice letal v Lanskoje, ker so se lastniki upirali kontroli delavcev in ker so se branili, da bi bili dalje delali. Nevskij tvornice, ki so najele posojilo pri državi, postanejo last republike in jih izroče komisarijatu za trgovino in industrijo. Tehnično osebje pa ostane. V slučajih, če se ne bo delalo in v slučajih sabotaže bodo sedla revolucijska sodišča.

Razna poročila.

Bolgarski ministrski predsednik v Brestu Litovskem.

Sofija, 31. jan. (K. u.) Ministrski predsednik Radoslavov je odpotoval včeraj v Brest Litovsk, da se kot voditelj bolgarske deputacije udeleži mirovni pogajanj.

Mirovni pokroci in stavke v državah sporazuma.

»Daily Mail« so poročale o velikem angleškem shodu strojnikov, na katerem so zahtevali, naj sklene sporazum premirja na vseh frontah in da naj ponudijo osrednjim veselilam mir po načelih samoodločbe narodov z odklonitvijo vseh aneksij in odškodnin. Če bi osrednje vesile ponudbo odklonile, se morajo zavzeti strojniki za nadaljevanje vojske; če bi se pa angleška vlada branila ugoditi, se mora odločno nastopiti proti vojaški predlogi. Preko Genfa se poroča, da stavkajo v mnogih industrijskih krajih. Pojavljajo se izgredi. Delavci so napadli vojske, ki so tu in tam streljali, a se tudi z delavci bratili. »Matine« poroča, da so zaprli več delavskih voditeljev. Na južnem Francoskem so v nedeljo prirejali mirovne shode.

Najnovejša poročila.

Širajk v Nemčiji.

Berlin, 31. jan. (K. u.) Danes zjutraj so se zbrale v Charlottenburgu velike množice, katere je razgnala policija. Ljudje so streljali; en stražmojster je bil smrtonosno ranjen. Množica je korakala proti Moabitu, kjer se je policiji posrečilo, da jo je razgnala. Nek stražnik je bil zahrbtno napaden in ranjen z dvema streloma. Ranjeni so bili še štirje policisti. Od stavkajočih je 6 ranjenih. Več voz poulične železnice so prekinili. Od danes zjutraj so zaprli 30 mož, 9 žen in 3 mladoletne. Tudi v Treptower parku je zboroval shod, ki so ga razkropili.

Berlin, 31. jan. Wolff poroča iz Kodanja: V Londonu so poročili o stavki v Nemčiji z veliko radostjo pozdravili. O dogodku so poročali listi s posebnimi izdajami z nadpisi: »Polom osrednjih veselil«.

Dnevne novice.

— Delavski shod, ki ga priredi Gorenjsko delavsko okrožje, se vrši dne 3. februarja 1918 ob 9. uri dopoldne v dvorani »Ljudskega doma« v Kranju. Spored: 1. Delavski položaj, 2. Delavske zahteve z ozirom na sedanji politični položaj, 3. Slučajnosti. — Odbor.

— Nabiralnike »Slovenske Straže« izpraznite, denar pa pošljite »Slovenski Straži« v Ljubljano. Vsak zinar dobrodošel!

— Spremembe pri 66. oo. kapucinskih v Celovcu. Veleč. o. Lovro Novak, dolgoletni priklubljeni župni kooperator pri Sv. Lov-

Tolmin je postal vsemu Tolminskemu simbol doma — a gosposke ni še domov!

To je tista žalostna relacija: Ljudstvo in gosposka — centripetalna in centrifugalna težnja, — trpljenje in udobnost — domovinstvo in tujstvo! To žalostno relacijo čutimo, čuti ubogo ljudstvo do žive krvi, do golih kosti, v dno srca, v globino duše!

Na žrtvenik domovine udobnost in dijete, kamor so milijoni žrtvovali ne samo udobnost in dijete, to ni več celo življenje in imetje. Domov! Ljudstvu ljubezni! Pomoči, denarja! Ljudstvu, vsakemu posamezniku je treba prihraniti vsak korak in vsak trenutek odveč! Delo je postalo več kot življenje in čas več kot — zlato, mladina pa nam je postala vse!

Vprašamo tudi okrajno glavarstvo: Ali so mu znane razne čudne govore o aprovizaciji in kaj je resnice o tistih pritožbah? — Ali je glavarstvo pripravljeno nemudoma izvesti po vsem okraju natančno in strogo revizijo vseh računov in vseh poslovanja glede aprovizacije v navzočnosti enega uradnega organa, dveh pri aprovizaciji neudolženih, nepristranskih razsodnih zastopnikov vsake občine? To revizijo odločno zahtevamo, da se odkrijejo morebitne krivice, ki jih je utegnilo trpeti ljudstvo in da se z vso ostrožjo zakona nastopi proti morebitnim krivcem, oziroma zato, da se povrne čast in ugled poštenih in pravičnih, a morebiti po krivem osumljenih aprovizacijskih udov in komisij.

Deveta c. kr. avstrijska razredna loterija. Zrebanje 3. razreda se vrši dne 12. in 14. februarja 1918. Cena srečk: 1/2 K 120.—, 1/4 K 60.—, 1/8 K 30.—, 1/16 K 15.—. Srečke za to zrebanje priporoča Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani, kot poslovalnica c. kr. avstr. razredne loterije, in njene podružnice v Celju, Celovcu, Trstu, Splitu in Gorici (sedaj v Ljubljani).

Fellerjev dobrodejni, bolečine tolažeči rastlinski esenci fluid z zn.

„ELSA-FLUID“
tolazi
bolečine.

12 steklenic franko 14 K 32 v. Lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsatrg št. 134 (Hrv.). Čez 100.000 zahvalnih pisem. III-a

5 litrov petroleja, 5 kg sladkorja ter 1 kg kave zastoj onemu, kateri mi preskrbi **MALO PRAZNO STANOVANJE.**
Ponudbe pod: »Tako« na upravo tega lista.

MLADA DONAŠKA
se sprejme. Kje, pove uprava »Slovenca« pod št. 323.

KAVNI NADOMESTEK »AIDA«, PRALNI PRAŠEK »ADRIA«,
dišave ter vse drugo specerijsko in kolonijalno 306 blago dobi se vedno pri Filip Šibeniku, Zagreb, Sveučilišni trg 1.

KUPI SE :: 296
»MANJŠA HIŠICA ali VILA«
z vrtom, najrajši kje na Gorenjskem. Ponudbe s ceno in opisom do 5. svečana pod »Solna lega« poštno ležeče Ljubljana 1.

Išče se

stanovanje
za takoj ali 1. aprila s 3 sobami ali več, kuhinjo in pritlikinami. Kdor ga preskrbi, dobi 1/2 sežnja drv. — Ponudba na upravo »Slovenca« pod šifro »Drva«. 285

Stalna ulica 2 **F. BATJEL** LJUBLJANA : Stari trg 28
Moška in ženska dvokolesa se s staro pnevmatiko, šivalni in pisalni stroji, gramofoni, električne žepne svetilke. — Najboljše baterije. Posebno nizke cene za preprodajalce. 1775
Mehanična delavnica na Starem trgu 11.

»**OPOZARJAM** cenjeno občinstvo, da je dospela večja pošiljatev
ŠIVALNIH STROJEV in GALANTERIJE.
Prosim torej, kdor je stroj naročil ali se za istega zanima, da se oglasi čim prej v trgovini
JOS. PETELINCA, LJUBLJANA,
Sv. Petra nasip št. 7.
Tovarniška zaloga šivalnih strojev. 299

Posestvo v lepem kraju na Veliki Loki pri Trebnjem
prodam iz proste roke. K posestvu spada okoli 20 oravov njiv, travnikov in hrastov gozd ter tri poslopja. Eno poslopje je na najlepšem prostoru v sredini vasi, na dobrem prometnem kraju, kjer bi se lahko imelo gostilno in trgovino. — Pogoji se izvedo vsak dan pri Mihaelu Šlajpahu v Novem mestu št. 235.

Majer (upravnik)
tudi invalid, se išče za večje posestvo na Spod. Štajerskem. Družina z več osebami ima prednost. Prosto stanovanje, kos polja in plača po dogovoru. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Zvest in delaven«. 293

DEKLE
izučeno v trgovini mešane stroke, bi rado
—: VSTOPILO V SLUŽBO. —:
Vešča je tudi nemškega in italijanskega jezika. Ponudbe na upravo pod »tako« 294.

Katoliška tiskarna v Ljubljani.

Mesto drugega posebnega obvestila.

Globoko potrtim srcem javljamo vsem sorodnikom, znanec in prijateljem, da je naša iskreno ljubljena teta in stara teta, gospodična

Josipina Klein
dne 31. januarja ob 6. uri zjutraj po dolgi, mučni boleznini mirno zaspala v Go. spodu, previdena s svetimi zakramenti za umirajočo.

Pogreb nepozabne rajnice se vrši v soboto, dne 2. februarja, ob 2. uri popoldne iz hiše žalosti, Stritarjeva ulica št. 5, na pokopališče k Sv. Križu.

Sv. zadušne maše se bodo brale v več cerkvah.

Venci se na željo pokojnice hvaležno odklanjajo.

V Ljubljani, dne 31. januarja 1918.

Žalujoči ostali.

Postrežnico
za nekaj ur dnevnega dela sprejme
O. WOLF, Marije Terezije cesta 4, III.

Stalna stranka išče večje

stanovanje
Naslov pove upravništvo lista pod št. 291.

Najstarejša slovenska tvrdka te stroke.
Glejte št. 40 let
ANA HOFBAUER
imajetelja zaloge cork. obleke in orodja
Ljubljana, Wolfova ulica 4
so priporočila veleč duhovščini in slovenskim občinstvu v obila naročila.

SVILENO BLAGO
in modne volnene blago ponuja tvrdka
Prokop Skorkovsky & sin,
Humpolec, Češka.
Vzorci na željo samo direktnim odjemalcem. 3445

Srbečico, lišaje
odstrani prav naglo dr. Flesch-a izvir. „rulsvo mazilo“. Popolnoma brez duha, ne maže. Foskusni lonček K 2-30 veliki K 4-— porcija za rodbino K 11-—. Zaloge za Ljubljano in okolico: Lekarna pri zlateni solenu, Ljubljana, Marijin trg. 1520

Konjsko žimo
nakupujejo v vsaki množini
A. ZANKL SINOVI, LJUBLJANA,
Resljeva cesta 1.
215

Starejše pobožno dekle
z dežele, v starosti od 30—40 let, se išče v neki plemiški grad kot navadna **KLJUČARICA.** Oglase naj se le zdrave in take, ki doslej še niso služile. O svoji moralni neoporečnosti naj prosilke doprinese priporočilo svojega župnika. Pisma na gosp. Lorber, Gradec, Friedrichgasse 37.

Sprejme se večje

vrtnar
obenem vinar, tudi invalid, za trajno službo. Za hrano in stanovanje se bode skrbelo. — Kje, pove upravništvo tega lista pod št. 225.

PRODA SE ::

majhna hiša
z vrtom in svinjakom. Naslov pove iz prijaznosti uprava »Slovenca« pod št. 222. 222

Zamaške
nove in stare **kupi** vsako množino
tvrdka **JELAČIN & Ko.** Ljubljana
ljubljanska industrija probkovih zamaškov

Kupim večje posestvo
z dobrimi travniki in gozdovi na fužnem Štajerskem (najraje v Savinski dolini) in prosim ponudbe s podrobnim opisom. — Naslov pove »Uprava Slovenca« pod št. 2922.

Trde plohe
kakor tudi lipo, jelšo itd., od 4 cm debelosti naprej (dolžina vsaka zadostuje) kupi v vsaki množini Fr. Škafar, mizar, Rimska ceta št. 16, Ljubljana. Ravno tam se sprejme več

mizarjev.

ŽUPNI URAD V ŠT. VIDU PRI VIPAVI
razpisuje službo **organista**
ki more dobiti posla in zaslužka pri posojilnici ali pri aprovizaciji ali tudi kot občinski tajnik. Nastop takoj. Prošnje s pričevali naj se dopoljšajo vsaj do 20. februar. župnemu uradu v št. Vidu p. Vipavi.

Kupujem zmedene ženske lase
STEFAN STORMOL, LJUBLJANA,
Pod Trančo št. 1. 3396
POZOR! Zaradi vpoklicanja v vojaško službovanje je lokal odprt vsak dan samo od 9. do pol 1. ure in v nedeljo od 9. do 11. ure dopoldne.

500 kron
2077
Vam plačam, ako Vam
ših kurjih oces, bradavic in trde kože, tekem 3 dni s korenino, brez bolečin ne odpravi
Cena lončku z jamstvenim pis-mom K 2-75, 3 lončki K 5-50, 6 lončkov K 8-50. Stotine zahvalnic in priznanic. — **KEMENY, Kaschau (Kassa) I.,** poštni predal 12 540, Ogrsko. št. 887.

Ustanova za uboge.
Pri mestnem magistratu je izpraznjeno eno mesto grof Lambergovce ustanove v znesku po 28 vinarjev na dan.
Pravico do te ustanove imajo ubogi, ki so v Ljubljano pristojni in so lepega vedenja.
Prošnje za podelitev je vlagati pri vložnem zapisniku mestnega magistrata do konca februarja 1918.

Mestni magistrat ljubljanski,
dne 22. januarja 1918.

JOSIP A. RÖSSMANN
TOVARNIŠKI URADNIK
MARICA RÖSSMANN roj. HLADNIK
POROCENA
VEVČE DEV. M. V POLJU
V JANUARJU 1918 267

Paramente
cerkveno orodje, celotne cerkvene
oprave itd.
dobavlja najcenejše
JOSIP VEND, specialna trgovina,
Gabl ob Orlic, Češko.

DR. HUGO PFEIFER
c. in kr. nadzdravnik v rez.
VIDA PFEIFER roj. MAUER
poročena.
Udine-Krško, 29. januarja 1918.

NA PRODAJ dve veliki, oziroma več malih mestnih

stavbnih parcel
Lepa lega blizu glavnega kolodvora v Ljubljani — Pojasnila daje dr. **ANTON ŠVIGELJ, odvetnik v Ljubljani, Dal-matinova ulica 11.** 244

8 vinarjev
(za 1 dopisnico) Vas stane moj glavni cenik, ki se vam dopolnje — na zahtevo brezplačno. —
Prva tovarna ur JAN KONRAD,
o. in kr. dvor. založnik Brück št. 1552 (Češko.)
Nikel ali jeklene ure na sidro K 1-—, 7-—, 8-—, Vojno-spominske nikeln ali jeklene ure K 11-—, K 2-—: armadne radij. ure iz nikla ali jekla K 12-—, Majvne srebrne Roskopf remonta ure s sidrom K 13-— K 10-—, Budilke, stenske in ure na stojalo v veliki izbiri po nizkih cenah. Zlatno pismono jamstvo Po-silja po povzetju. Zamena dovoljena ali denar nazaj

čevljarske pomočnike
sprejme v delo vojna čevljarna v Ljubljani. Plača pa dogovoru in sedanjim razmeram primerna. Ponudbe naj se pošljejo na Zavod za pospeševanje obrti v Ljubljani, Dunajska cesta št. 22, kjer naj se čevljarji, ki žele stopiti v službo, v svrhu dogovora osebno zglašijo od 9. ure dopoldne do 2. ure popoldne. 3244

KUPIM ::
psa-jazbečarja
čiste pasme, brezhibne zunanosti, kratkodlakega, črne ali rufave, rdečkaste barve, starega 6—10 mesecev, srednje velikosti. Ponudbe: Poštni predal 300, glavna pošta, Ljubljana. 337

PLAČAM UGODNO vsako množino klanih, meter dolgih
bukovih dru
postavljenih na vagon Vaše postaje in prosim ponudbe na naslov: **ALOJZ KOBAL, POSTOJNA.**

Urarski pomočnik vajenec
V LJUBLJANI, SV. PETRA CESTA št. 16. —: (tudi invalid) in se takoj sprejmeta

štambilije
vseh vrst za urade, društva, trgovce itd.
Anton Černe
graver in izdelovatelj kavčuk - štambilijev
Ljubljana, Dvorni trg št. 1.

Vžigalnike
žepne električne in namizne karbid-svetilke
priporoča tvrdka
IGN. VOK,
špecialna trgovina s šivalnimi stroji in kolesi
LJUBLJANA, SODNA ULICA št. 7.

Ura z zapestnico z varnostnim steklom
ponikljana K 30.—, 40.—, 50.—, 60.—, 80.— z varnostnim steklom K 2-—, radij K 10-— več. Žepne ure K 24-—, 30-—, 40-—, 60-—, 80-—. Pošilja se z Dunaja proti vposlatvi zneska poleg K 1-50 za poštino tudi na bojišče.
MAX BÖHNEL
Dunaj, IV. Margarethenstrasse 27/32.
Tovarniški cenik proti vposlatvi K 1-—, Dinamo žepna svetilka K 30-—.

Na najvišje povelje Nj. c. in kr. Apost. Veličanstva
III, izredna
c. kr. državna loterija
za vojnookrbe namene.
Ta denarna loterija vsebuje 21.146 do-bitkov v gotovini v skupnem znesku 625.000 K. Glavni dobiček znaša 200.000 K. Srečkanje se vrši javno na Dunaju 21. februarja 1918. Srečka stane 4 K.
Srečke se dobe pri oddelku za dobro-delne loterije na Dunaju, III., Vordere Zollamtstraße 5, v loterijskih kolekturah, tobačnih trafikah, davčnih, poštah, brzo-javnih in železniških uradih, menjalnicah itd. Igralni načrti za kupce zastoj. Srečke se pošiljajo poštne prosto.
Od gen. ravnateljstva drž. loterije (oddelek za dobrodelne loterije).
Št. ad 17.274/17.

Razpis ustanove za revne otroke.
Ljubljanski občinski svet ima oddati eno mesto Jožefe Jallenove ustanove v letnem znesku 84 kron.
Pravico do te ustanove imajo od rojstva do 14. leta starosti revni otroci brez staršev, rojeni v fari Marijinega Oznanjenja, sv. Petra ali sv. Jakoba v Ljubljani.
Prošnje imajo vložiti varhi takih otrok pri vložnem zapisniku mestnega magistrata najkasneje do konca februarja 1918. Prošnje so koleka proste.
Prošnji je priložiti otrokov rojstni in krstni list in mrljska izpiska o smrti staršev. Tudi je povedati, kdo za otroka skrbi in iz kakšnih sredstev.
Pri otrocih, ki se v šolo hodijo, je priložiti tudi zadnje šolsko naznanilo, oziroma zadnje šolsko izpričevalo.
Na zakasnele prošnje ali take brez zahtevanih prilog se ne bo oziralo.
Mestni magistrat ljubljanski,
dne 22. januarja 1918.

Odgovorni urednik: Mihael Moškero